

de voorstelling is bijzonder aangrijpend: de gekken, woorddronken, beginnen een kaartspel dat ze niet vloeken becommentariëren, terwijl de radio de rehabilitatie meldt van de dichters van de vroegere groep Oberrioe. Op die manier wordt de absurditeit een mogelijke lezing van de wereld en is het theatrale resultaat opmerkelijk en overtuigend.

Theater Krasnaya Presnya

Naast deze theaters, die met vallen en opstaan proberen een waarheid en een rechtvaardiging te geven aan de leegte die zich lijkt te hebben geïnstalleerd op de Moskouse scènes, bestaat er ook een theater van de volheid, of misschien beter: van de densiteit. Dat is het geval met Theater Krasnaya Presnya, genoemd naar de naam van de wijk waar in 1905 de revolutie in Moskou van start ging. Een brand is er de oorzaak van dat de schouwburg op dit ogenblik moet worden heropgebouwd. Er kunnen amper honderd toeschouwers binnen en de afmetingen van het toneel zijn beperkt. Misschien is het dat dat Joeri Progrebnitsjko ertoe gebracht heeft een theater van de densiteit te creëren. Elk moment van de voorstelling vult zich met een veelheid aan acties, fragiel en vluchtig, opgebouwd volgens een complexe evenwicht en toch steeds licht en vol humor omwille van de amusante brutaliteit. Toch is er geen sprake van een theater van de opeenstapeling. Integendeel, Joeri Progrebnitsj-

ko beschikt over de verbazingwekkende eigenschap om theater te maken in de tussenruimtes van de tekst, op de manier van een geluidloze inbraak. Zo begint zijn regie van de Drie Zusters van Tsjechov met een korte opname van een historische voorstelling van diezelfde theatertekst. Meteen wordt de voorstelling gesitueerd in de geschiedenis van de voorstellingen van deze tekst, waarschijnlijk één van de meest gespeelde stukken in Rusland. Dit historische kader maakt herinneringen levendig aan vroeger geziene enceneringen. Het vult de nog steeds lege scène daarenboven met de fantomen van Olga, Macha en Irina. Wanneer de acteurs verschijnen, verdubbelt zich deze sensatie van aanwezigheid permanent. Zij zijn tegelijk personages die zich verweren tegen het verzanden in provincialisme én acteurs die een intieme band hebben met de dramaturgie van Tsjechov, dragers van een geschiedenis (die van Tsjechov, van het theater, van Rusland?) die opnieuw ondervraagd moet worden. De kostuums, onhandig opgelapt, met boorden, manchetten en zomen oppervlakkig aangepast aan de maat van de toneelspeler, roepen in de verbeelding een utopisch theater op in wiens garderobes iedere rol voorzien is. De acteur is dan degene die tegelijkertijd dit ideale aangepaste kostuum aantrekt én het plunje van een personage dat door de vorige acteur is achtergelaten. Dit spel met de ironische distantie die in eenzelfde beweging het reële, het artificiële en de theatrale arbeid

toont nodig om het interval op te vullen dat beiden scheidt, dit spel vindt men evenzeer in de procédés die de mise-en-scène beregelen, als in het acteerspel. Wanneer de sneeuw valt, bijvoorbeeld, haalt Olga uit haar corsage witte confetti die ze delicaat neerlegt op de hoofden van haar zusters. Later creëert een glazen bol dezelfde stille poëzie als met de sneeuw, ver van ieder conventioneel realisme.

Door de speelse afstand die de acteur voortdurend tot zijn personage houdt, wordt het acteerspel een spel van verschuivingen en omkeringen. Voor zijn acteursregie verwijst Joeri Progrebnitsjko graag naar Mikhail Tsjechov. Die stelde dat de eerste vraag die een acteur over zijn personage moet stellen de volgende is: "Welk verschil - hoe subtiel en hoe licht het ook moge zijn is er tussen mij en het personage zoals het door de auteur beschreven wordt?" Joeri Progrebnitsjko gaat verder: "Door de presentatie van de handelingen en woorden van een personage voor een publiek, wordt een acteur zich bewust van de afstand tussen hem en dat personage. Plots ziet hij het personage in zichzelf." Progrebnitsjko citeert daarbij een herinnering aan Chaliapine: "Terwijl Chaliapine bezig was een personage neer te zetten met een tragisch lot, werd hij plots gegrepen door een hevige emotie en ontroerde daarmee het publiek. Op de vraag of hij vond dat hij op dat eigenste moment het gevoel had zelf dat tragische personage te worden,

*In het gekkenasiel
(Krasnaya
Presnya)
Foto Gennady
Nesmachny*

